

Nr 174

Av herrar **Norrby** och **Enskog**, om åtgärder för att stimulera innovationsverksamhet.

(Lika lydande med motion nr 132 i Första kammaren)

Stockholm den 19 januari 1968

Sören Norrby (fp)

C.-G. Enskog (fp)

Nr 175

Av herr **Ståhl**, om utredning rörande möjligheterna att tillskapa regionala investmentbolag.

(Lika lydande med motion nr 131 i Första kammaren)

Den försämrade konjunktur, som stora delar av vårt näringsliv nu under ganska lång tid haft känning av, har på nytt aktualiserat diskussionen om olika åtgärder för att skapa ökad trygghet mot i synnerhet hårda konjunktursvackor med permitteringar och arbetslöshet av mer betydande omfattning som följd. Det ligger i sakens natur, att sådana problem blivit mycket allvarliga i de landsdelar där basindustrierna för att möta konkurrens och andra ekonomiska svårigheter måst underkastas djupt ingripande rationalisering med därav följande krympning av den mänskliga arbetskraften. Det är känt att särskilt träförädlingsindustrin, som både volymmässigt och ekonomiskt spelat en avgörande roll för vår sysselsättning och ekonomi, nu sedan åtskilliga år är inne i en svår och till sina verkningar för försörjningen djupgående omställningskris. Det står klart, att vi här har att göra inte endast med en mer eller mindre tillfällig "konjunktursvacka" utan med en omställningskris med sikte på starkt ökad automatisering och därav möjliggjord minskning av den dyrbara mänskliga arbetskraften. Även om det ännu är för tidigt att nu söka göra sig en bild av de långsiktiga verkningarna av denna omstrukturerings- och rationaliseringsprocess, är det dock uppenbart, att mera långsiktande åtgärder erfordras för att lösa därav uppkommande bekymmer än arbetsmarknadspolitiska insatser med mer eller mindre tillfällig syftning.

En rad olika uppslag har framförts till insatser av här antytt slag. Självfallet är näringslivets egna nyetableringar den på lång sikt bästa metoden. Klimatet för sådana ofta rätt kapitalslukande och riskfyllda etableringar är som bekant numera inte särskilt stimulerande för privata satsningar av större omfattning. När mot denna bakgrund den nya statliga lokaliseringspolitiken inleddes hälsades den på många håll med stora förväntningar, vilka också i inte ringa mån infriats. De nya arbetstillfällena som genom denna tillskapats har redan blivit och kommer av allt att döma att även för framtiden bli av största värde för sysselsättning och försörjning.

Uppenbart synes emellertid vara att staten genom lokaliseringspolitiska insatser, genom institut och banker som arbetar med statliga anslag eller på andra vägar, näppeligen kan fylla alla de anspråk som kommer att inställa sig. Andra och friare vägar måste säkerligen också prövas för att för detta ändamål mobilisera det riskvilliga kapital som kan komma att erfordras. Tydligt är emellertid att de åtgärder som här måste samordnas kan aktiveras endast genom statlig medverkan, eftersom för en dylik samverkan stöd erfordras från en rad statliga myndigheter, bl. a. olika organ på länsplanet liksom från arbetsmarknadsstyrelsen, de statliga kreditinstituterna och andra.

Den här i största korthet skisserade situationen är ingalunda unik för en viss del av vårt land. Vad som här framhållits gäller i högre eller lägre grad näringslivet i alla våra skogslän med den för dem typiska näringslivsstrukturen. Då det följande resonemanget hänföres till att gälla enbart förhållandena i Värmland är därför detta att betrakta som en exemplifiering och konkretisering av situationen i dess helhet.

Eftersom prognoserna för det värmländska näringslivet, vilket sedan gammalt jämte malmbrytning och järnförädling haft skogen och träförädlingen som främsta basindustri och inkomstkälla, nu både på kortare och längre sikt synes inge viss oro, har debatten i detta län om dessa viktiga frågor blivit både ingående och uppslagsrik. Bl. a. har den nye chefen för Wermlands enskilda bank, förre postbankschefen Sven Lönnqvist, i ett uttalande för Nya Wermlands-Tidningen (5.1.1968) diskuterat möjligheten av att i länet starta ett särskilt investmentbolag för den mer lokalt betonade kreditförsörjningen till i främsta rummet medelstora och mindre företagande omkring de större industriföretagen i länet. Han påpekar det oroande i en utveckling som innebär att strukturrationaliseringen drar med sig att industrier nedläggs, att basindustrier får nya problem och att de mindre och medelstora företagen saknar resurser för att utvecklas i rätt riktning och tillräckligt snabbt. I detta läge skulle ett investmentbolag kunna tjäna som en utvecklingsfond i stil med Norrlandsfonden vars huvuduppgift skulle bli att på olika sätt stödja länets mindre och medelstora företag. Ett investmentbolag skulle kunna förvärva minoritetsposter i sådana företag som bedöms vara utvecklingsbara och ha god ledning, det skulle vidare kunna lämna stöd till djärva men svårbedömbara utvecklingsprojekt, det skulle också på ett annat sätt än vanliga kreditinstitut kunna bispringa företag i svårigheter på grund av generationsväxling eller ägarbyten, det skulle för att nämna

ytterligare ett exempel kunna verka samordnande och kreditstödande för marknadsföring och andra mer kapitalkrävande gemensamma insatser.

I alla dessa verksamheter liksom beträffande andra stödande insatser, för marknadsundersökningar, införande i tillverkningsprogrammet av nya produkter o. s. v. skulle ett investmentbolag kunna röra sig väsentligt friare än vad banklagen f. n. medger för bankerna, vilken beträffande risktagande utstakar bestämda formella gränser på ett annat sätt än självfallen hänsyn till insättarna alltid måste göra. Ett sådant bolag måste läggas upp på annat sätt, byggas på bredare basis inom ifrågasvarande region med näringsliv, banker och enskilda intressenter men även kommuner, landsting och statliga organ inkopplade.

Så långt bankdirektör Lönnqvists intentioner. De är till sin innebörd sådana, att de väl förtjänar en närmare prövning. Givetvis kan man därvid tänka sig att initiativ i denna riktning tas på olika sätt. Eftersom en förutsättning härför måste vara ändringar i olika delar av gällande lagstiftning och då hela tanken synes ligga helt i linje med både den statliga lokaliseringspolitiken och tillkomsten av en ny investeringsbank, synes det naturliga vara att en statlig utredning tillsättes för att klarlägga förutsättningarna för tillskapandet av regionala investmentbolag med här skisserade arbetsuppgifter. Sannolikheten talar för att om ett försök exempelvis i Värmland, där tanken först framförts, skulle visa sig slå väl ut, intresse säkerligen komme att visas även i andra län eller delar av län.

En utredning bör av detta skäl bli så auktoritativ som möjligt och därför utföras i statlig regi. Då läget är sådant att ingen tid får förhalas bör utredningen tillsättas och genomföras så snart som möjligt.

Med stöd av vad som här anförts föreslås,

att riksdagen måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om skyndsamt utredning och förslag om sådana ändringar i gällande lagstiftning och reglementen, att investmentbolag med i motionen antydda arbetsuppgifter kan tillskapas regionsvis eller lokalt under medverkan av såväl statliga och kommunala organ som enskilda intressenter till stöd för näringsliv och utveckling av nya sysselsättningstillfällen i olika delar av vårt land.

Stockholm den 19 januari 1968

Manne Ståhl (fp)
